

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Balthassaris Alvarez, Societatis Iesu Religiosi

Puente, Luis de la

Coloniae Agrippinae, 1616

Literæ P. Balthassaris Visitatoris ad Patres & Fratres Collegij Societatis
Iesu Cæsar Augustæ

urn:nbn:de:hbz:466:1-42916

*Litteræ P. Balthassaris Visitatoris ad Patres & fratres Collegij Societatis
IESV Cæsar. Augusta.*

LITTERAS V.R. 10. Martij datas 25. eiusdem accepi: ad quas respondere hactenus distuli ob graues occupationes. Quod ad vitā attinet F. Ximēni bonæ memoriæ, pauca ego scio; sed illa tamen bona & certa, ab ipsomet mihi dicta; dignaque quæ magni ab omnibus fiant; ab ijs præcipuè, qui illis maximè indigemus, vt nos excitēt, valde procul ab eis remanentes. Mi Pater, multa splendebant in Fratre illo, Dei seruo, mundo quidem incognito, sed Christo D.N. notissimo, & charissimo: quædam erga Deum, alia erga se ipsum, alia erga superiores & proximos.

ERGA Deum in particulari magnam habebat fiduciam (quam ipse vult seruos suos habere) de optimo eius ingenio, & visceribus tenerrimis, quæ nobis in sanctis suis Scripturis reuelauit: & hoc erat firmum eius gubernaculum, maximaque fortitudo in omnibus laboribus, & aduersis euentibus, cum incidebant: in omnibus enim & per omnia se in eius vlnas conijciebat, eadem omnino ratione, successus omnes magnos & paruos accipiens. Oriebatur hæc eius fiducia ex eo, quod experientia didicerat; & ex profunda quadam reuerentia in agendo cum Deo, coniuncta cum fidelissima & promptissima Obedientia in omnibus, quæ intelligebat sanctissimæ eius voluntati esse grata. In cuius confirmationem aliqua particularia proferam, quæ magis facie-

faciebat, valdeque tenerè, tanquam singularem Dei misericordiam instar miraculi referebat: quale fuit illud, quo mulus ipsum ex fluuio Ibero, ubi iam submergendus erat, liberum eduxit. Superiori enim ipsum mittenti ad vehendam aquam, dicebat, se non habere sufficientes vires, ad mulum continendum; & fluuium valde creuisse; ac propterea periculum esse, ne ad quemuis motum, & mulus & ipse submergerentur: & res ipsa, ut ipse verebatur, euenit: mulus enim, cui infidebat, ingressus est ad impetum fluminis: & cum se iam videret perire, dixit Domino nostro cum magna fiducia: ô Domine, iam hîc nullum est remedium, nisi à te: nosti Domine, me Obedientiæ proposuisse virium mearum imbecillitatem: ideoque absque mea culpa in hoc periculum incidi. O rem miram! in eodem puncto mulus substitit, & in posteriores pedes erectus extremitatibus eorum valde cautè innitens, quasi homo esset, coepit retrocedere: & inusitato adeò modo inde exijt, ut quasi miraculum iudicaret. Hæc autem experientia eius, quod in Deo habebat, diues illi fuit fodina, valdeque efficax ad ipsum à mundo euellendum ipsi verò Deo solidè adhærendum. habebatque de ipsius manu efficaciam auxilia, ut fortiter ipsi adhereret: *in primis* magnam cordis à rebus omnibus expeditionem: de quo interdum dicebat: nihil melius, quàm expedire cor ab his rebus terrenis, Deoque omnino tradere: nam statim tot beneficia donaque super eum descendent, ut vix possit ad tot simul accipienda attendere. *Deinde* pacem quandam & solatium plenum, in omni genere euentuum. *Tertio* tantam cordis sui ad Deum conuer-

conuersionem, vt quasi nunquam eius aspectum
Deus effugeret. *Quartò* magnam in Oratione sen-
tiebat dulcedinem: & concesserat illi Deus, vt
breuis somnus ei sufficeret, quò posset plus tem-
poris, solus, & in quiete & silentio noctis, cum
occupationes Obedientiæ cessarent, nec externa
adessent proximorum impedimenta, Orationi
dare. Nam cum præ defatigatione ex continuato
per diem labore, vix in nocte consisteret, sume-
reretque necessarium tunc alimentum, (nam sic la-
boranti fratri cibus & potus sufficiens maximè
iuxta ordinem Obedientiæ, & ad peragendum in
suis laboribus, tantum abest, vt spiritum impe-
diat, vt potiùs eum adiuuet, nam (dicebat idem
frater) Equi trahunt currum, non currus equos; si
autem hi non comedant, nec trahere poterunt)
tres aut quatuor horæ pro somno ei sufficiebant;
& secunda, aut tertia post mediam noctem hora
iam vigilabat: & quod reliquum erat noctis per-
noctabat in Oratione Dei in subdiali turris do-
mesticæ: vbi suadebat, vt ego deambularem, ex-
perturus, quid illud esset. Cuius rei commodius
gerendi causâ ab externis exuendi, induendi-
que obstaculis Deus voluit eum esse liberum: dormiebat
enim à longo tempore indutus, assentientibus Su-
perioribus: quæ ratio tunc Orationi erat cõmodior,
tum sanitati non nocebat: nihilq; in corpore nu-
triebat sordium, quæ ipsum molestant, aut in
expurgandis occuparent: sed animæ & corporis
munditia fruebatur. Eius Oratio communiter
erat de Christi Domini Passione, ob quosdam
rhythmos, quos de ea referens, magnos sentiebat
internos animi motus, vt non posset sibi à lacry-
mis

mis temperare. Sed hæc tunc ipse aperiebat, cum suæ conscientię rationem redderet, vt iuxta Obedientiæ præscriptum, syncerè & candidè cum Superioribus ageretur: & adhuc multa præmittebat ad pudorem & ruborem suum spectantia. Vnum autem dicebat, recenti memoria retinendum. Nam interroganti mihi, de eius Orationis argumento respondit: Cogito, Pater, de Christi Passione: nihil enim aliud est, de quo sit cogitandum: nam in ea omnia continentur.

ERGA seipsum; ultra religiosam vitam, alijs similem, contemptum insignem habebat cum interna appetitionum & cupiditatum suarum mortificatione, quæ Dei voluntati aduersarentur. Id quod serio omnino seruabat: eò quod experientia didicerat, statim atque aliquid horum ipse prætermitteret; Deum sibi deesse; portionemque ordinariam sibi subtrahi, quam ipse omnibus huius mundi rebus proferebat; & cum qua excitatus viuaxque in Dei seruitio versabatur; viresque sentiebat aduersus omnes molestias, illud impediens.

ERGA alios talem etiam sui contemptum præferebat, vt certo statueret, quasvis molestias, & iniurias aliorum ferre; easdem verò alijs pro viribus præcauere; & omne potius obsequiũ (quod in se esset) eisdem exhibere: & hæc scaturigo fuit illi vitæ principium, & ingens thesaurus. Nihili faciebat verbum illud quod alios terrere solet: Quid homines dicent? gaudebat viles adeò vestes gestare, vt nihili ab alijs fieret, & contemnere-tur. Quare de hoc agens argumento dicere solebat: quid ad me quod me homines æstiment?

& quid

& quid illud mihi proderit? potius si mei meminissent, & aliquam rationem habeant, posset me impedire, sed obliuisci & cōtemnere me, potius iuuaret. Hoc igitur dicebat, velle deberem & querere: non verò, quòd meum profectū retardat.

ERGA Superiores elucebat in eo magna quædam reuerentia & respectus; vt qui clarissimis eos oculis intueretur, tanquam Dei vices agentes; & animi quoddam decretum non transgrediendi eorum mandata, etiam difficillima, pro vlla re huius mundi. Ideoque aiebat, Huiusmodi Superiores ponere ego debeo super oculos meos, quantumvis me illi mortificent, & (vt illius verbo vtar) me velint etiam sine causa & ratione exactissimè perficere, & omnibus numeris absolutum reddere.

Et hîc mihi retulit quiddam sub magno secreto, quod sibi ante aliquot annos cum quodâ acciderat: in quo existimabat Superiore excessisse limites ipsum premendo, in materia honoris, quæ valde ad viuū tetigisset; in qua tamen re virum se ipse præbuit, tam in vsu talis occasionis, Deo illā offerendo, vt fructum ex ea caperet; quā in ea occultanda: ne defectus eius alijs innotesceret, à quo fuisset adeò læsus & iniuria affectus. Et quāuis ex modo, quo ille casum referebat, videbatur reuera Superior excessisse, non adhibendo ei fidem, nec admittendo rationes, quibus ipse, quod obijcebatur, excusabat: nihilominus, quod res proficisceretur à bono profectus ipsius Zelo: eam probationē direxit ipse ad maiorem ipsius Obedientiæ æstimationē, suūq; maius bonū: hoc enim initium fuit & fundamentum quo ipse magn⁹ & excellēs
inspi-

in spiritu euaderet: quod scilicet sponte sibi moreretur, ut viueret Deo. referuans & in loco tuto talem occasionem eiusque fructum reponens: Interroganti etiam mihi, quomodo se cum Deo haberet? respondit: antequam omnino me Obedientiae subijcerē, ac traderē, semper eram inquietus, nec benē mihi succedebat: at postquam id facere decreueram, & re ipsa praestiti, adeo benē me habeo, ut nesciam, quid ultra desiderem: quod si Obedientia ipso tempore Orationis in aliqua alia re me occuparet, nihil curarem quod eam nō haberem: modō ego obedirem; adeoque lätus & pacatus currum sequar, atque si in ipsa Oratione manerem: praecipue cum neque sic Oratio impediatur, nam etiam currum sequens suos de passionē rhythmos repetebat, ac meditabatur, suasque Dominicas preces, earumque mysteria recolebat.

ERGA proximos valde studebat eorum salutem, & ut omnes Deum agnoscerent, eiusque legem sanctissimam custodirent: ex quo oriebatur internum quoddam consilium ad homines iuandos: cum omnibus enim rusticis, & ignaris hominibus occurrentibus, ita colloquebatur, ut inciperet ab aliqua re, quam illi libenter audiebant, sed mox transibat, ad id quod ipse cupiebat, fructum scilicet animarum eorum, & ita miscebat sermones de Deo. praecogitabat autem, quae illis esset dicturus: & talem scientiam ac periciam ipsius gradui accommodatam Deus ei dederat, adeoque suauiter agebat, ut ordinariē eos lucraretur, & in moribus ac vita mutaret, quibuscum agebat. Et huiusmodi rerum particularia quaedam refere-

referbat, quæ dictis eius fidem faciebant: quosdam enim homines, accepta occasione, reprehendebat; alijs modum præscribebat & ordinem vitam suam more Christiano instituendi; & adiecit: hucusque se non fuisse ausum apertè de Deo cum omnibus loqui; sed cum magna cautela, & aliquibus tantum; sed impofterum se confidenter de Deo cum omnibus collocuturum: hoc autem ita tenerè proferebat, vt lacrymæ ex oculis fluere. Semper loquebatur de verbis Dei, ita in eos sermones prorumpens, vt non posset se continere: cuius rei in isto Collegio vestro satis multi sunt testes, qui ad prædium ibant, omni exceptione maiores. Cuius sinceritatem, & cordis veritatem, foelicemque in huiusmodi sermonibus progressum & exitum aduertens, non habui animum eos illi prohibendi; cum tamen prius, ad rem ipsam attendens, cogitarem eum monere, vt sibi ab eis temperaret. Rerum internarum magnam habebat lucem; eamque satis ostendebat, cum in prædio aliquid proponebat ex ordinatione Obedientiæ. Quidquid hactenus de eo scripsi & plura quæ vobis sunt nota, bonum testimonium & confirmationem habuerunt ex eius adeò exemplari fine vitæ, & ex die mortis, quem nouit & significauit octo dies antequam accideret; cum tot alijs particularibus circumstantijs vobis satis notis. Superest nunc, vt cum ego hic retulerim, quæ memoriæ occurrerunt ad vestrum solatium; & quia id à me petiistis: vt & vos tantundem ad meam petitionem faciatis, mittendo ad me descripta, quæcunque de eo collegistis, & rhythmos præterea, quos ipse fecit & in prædio canebat; & quos

LI de pas-

de passione Domini in suo curru meditabatur; & simul indicādo, vnde esset oriundus, & cuius ætatis, & quot annis in Religione vixerit: nam diem obitus eius iam nouit: quem Deus vtrique nostrum det æquē felicem: sitque Iesus in anima R. V. totusque eius amor & solatium Amen. VILLAGARTIAE, die Sanctoꝝ Philippi & Iacobi, 1579. Hæc est virtutum Ioannis Ximeni series & relatio, quam bonus eius Superior & Pater scripsit: prodens eadem opera satis apertè propriam facultatem ac talentum ad cognoscendam virtutem & spiritum suorum subditorum, qui vt bonus Pastor benè suas oues nouerat.

CAPVT XLV.

*QVAEDAM ALIA IOANNIS
Ximeni memoranda, & nominatim
quæ cum Patre Balthassare
ei euenēre.*

PRÆTER ea quæ P. Balthassar in præmissa sua Relatione scripsit, operæ pretium erit quædam alia addere, aut ab eodem Patre verbo relata, aut certa alia via cognita, de ingenti & præstanti huius fratris religionē, & spiritu, qui semper fuit valdè propensus ad rationis dictamen sequendum, & in eadem propensione plurimum profecit in ipsa reli-